

Tämä on rinnakkaistallenne.
Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat
saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Paldanius, Mika

Julkaisun nimi: Sosiaali-ja terveysministeriön esiselvityksiä laboratorion ja kuvantamisen asemasta Sote-rakenteissa

Julkaisuvuosi: 2017

Versio: Julkaistu versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Paldanius, M. (2017). Sosiaali-ja terveysministeriön esiselvityksiä laboratorion ja kuvantamisen asemasta Sote-rakenteissa. *Bioanalyttikko*, (2), 22-23.

SOSIAALI-JA TERVEYSMINISTERIÖN ESISELVITYKSIÄ LABORATORION JA KUVANTAMISEN ASEMESTA SOTE-RAKENTEISSA

TEKSTI Mika Paldanius, yliopettaja, dosentti, OAMK
TAULUKKO Sosiaali- ja terveysministeriö

Esiselvityksen tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi 20.2.2017 esiselvitysraporttinsa sairaanhoidollisten tukipalvelujen (laboratorio ja kuvantaminen) osalta. Esiselvityksen kohteina olivat muun muassa sairaanhoidollisten palvelujen nykytila Suomessa julkisella sektorilla, maakunta- ja sote-uudistuksen vaikutus laboratorio ja kuvantamisen palvelujen tuottamiseen ja se, mitä näkökulmia on huomioitava sote-uudistuksessa sairaanhoidollisten palvelujen erilaisia vaihtoehtoja mietittäessä. Esiselvitykseen otettiin arvioitavaksi myös palvelujen oikeudelliset kysymykset, jotka vaikuttavat palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen. Selvitysmiehinä toimivat oikeudellisissa kysymyksissä OTL, varatuomari **Ilkka Kauppinen** ja sairaanhoidollisten tukipalvelujen kysymyksissä LKT, dosentti **Hanna Mäkäräinen**.

Materiaali ja metodit

Sairaanhoidollisten palvelujen nykytilaa kartoitettiin Webropol-kyselyllä ja asiantuntijakuulemisilla. Webropol-kyselyt lähetettiin 3.11.2016 (muistutus 28.11.2016) kahteenkymmeneen sairaanhoitopiiriin ja asiantuntijakuulemisissa kuultiin muun muassa Helsingin ja Uudenmaan, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen terveydenhuollon asiantuntijoita.

Esiselvityksen tulokset

Vastaukset saatiin esiselvityksen mukaan lähes kaikilta sairaanhoitopiireiltä. Nykytilan arvioinnissa analysoitiin muun muassa toimivaltaisia organisaatiomalleja, suunnitelmia vuosille 2017-2018, terveyskeskusten edellä mainittuja integraatioasteita, ostopalvelujen aktiivisuutta sekä tuottajien näkemyksiä sote-uudistuksen vaikutuksista esimerkiksi laboratorio- ja kuvantamisalojen synergia-etuihin.

Esiselvityksen mukaan laboratorioalalla on muodostettu erityisvastuualueen (erva) laajuisia itsenäisiä liikelaitoskuntayhtymiä (NordLab, ISLAB), yksi osakeyhtiö (Fimlab Oy), yhden sairaanhoitopiirin kattavia liikelaitoksia (4 kpl) ja sairaanhoitopiirin tulosalueita/-yksiköitä (4 kpl). Sairaanhoitopiireittäin esiintyy vaihtelua siinä, mitä laboratoriopalvelujen erikoisaloja organisaatioihin kuuluu (Taulukko 1, lähde Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:6). Laboratorio- tai kuvantamispalvelut tuotetaan kokonaan kahdessatoista sairaanhoitopiirissä, muiden osalta integrointia on tehty osittain.

Esiselvityksen johtopäätökset ja suositukset

Sotessa diagnostiset palvelut on suositeltavaa toteuttaa maakuntien lakiin perustuvana yhteistyö-

nä tai osakeyhtiönä useamman maakunnan kanssa. Yhteistyön on oltava mahdollisimman kattavaa sairaanhoitopiirien ja niiden jäsenkuntien kanssa vuoteen 2019 mennessä. Maakuntien diagnostiikkayksiköillä tulee olla oikeus tuottaa palvelujaan ainakin maakuntien tai suoraan valinnanvapauden piiriin kuuluville ja toimiville maakuntien kilpailluilla markkinoilla toimiville ja sote-yhtiöille. Itse laboratorio- ja kuvantamispalvelujen ei suositella suoran valinnanvapauden piiriin ja tämä on huomioitava valinnanvapauslakia säädettäessä. Esiselvityksessä on myös huomioitu se, ettei katvealueita pääse muodostumaan lääketieteen erikoisalojen osajista. Palvelujen laadun varmistamiseksi palvelujen järjestäjien toiminta edellyttää sitä, että diagnostisten palvelujen tuottajilta vaaditaan ulkoista laadunarviointia. Esiselvityksen yhtenä merkittävänä asiana on otettu esille mahdollisen diagnostiikkakeskusvaihtoehdon pohdinta maakunnissa.

Lähde

Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:6. <http://urn.fi/URN:IS-BN:978-952-00-3856-4>

Taulukko 1. Laboratoriopalvelut - alueellinen organisoituminen sairaanhoitopiireittäin 2016 ja suunnitelmia 2017-2018.

Sairaanhoitopiiri	Väestö	Organisaatio	Suunnitelmat 2017-2018	Kommentteja
Helsingin ja Uudenmaan	1 616 321	Shp:n liikelaitos	HYKSiin tulosityksiksi 2017	Carea integroituu 1.1.2017
Etelä-Karjalan	131 155	Tulosalue/yksikkö	Selvitys HUSLABiin liittymisestä menossa	HYSK-Ervan dg-keskus 2018?
Kymeenlaakson	171 778		Integroituu HYKSiin 1.1.2017	
HYKS erva	1 919 254			
Varsinais-Suomen	477 372	Shp:n liikelaitos	TYKS-integraatioselvitys ja liikelaitoksen lakkauttaminen	Varsinais-Suomen laboratorio-keskus 2018?
Satakunnan	222 957	Shp:n liikelaitos	Satasote-hanke	Tavoite 100 % tk-integraatio
Vaasan	170 212	Tulosalue/yksikkö		
TYKS erva	870 541			
Pirkanmaan	526 941	Osakeyhtiö*) Fimlab		
Etelä-Pohjanmaan	197 371	Tulosalue/yksikkö	Ennallaan	Laboratorioalojen kesken synergia-etuja saavutettavissa yhteistyöllä
Kanta-Hämeen	174 710	Fimlab Oy	Patologia	Selvitetään patologian palveluiden siirtoa Fimlabille
Päijät-Hämeen	212 465	Shp:n liikelaitos	Ennallaan	Kokonaisuutta tarkastellaan laadun ja talouden näkökulmista
TAYS erva	1 111 487			
Pohjois-Savon	248 129	Itsenäinen**) ISLAB liikelaitoskuntayhtymä	Odottavat Soten linjauksia	
Etelä-Savon	103 278	Itsenäinen liikelaitoskuntayhtymä		Osa ISLABia
Itä-Savon	43 453	Itsenäinen liikelaitoskuntayhtymä		Osa ISLABia
Keski-Suomen	251 904	Fimlab Oy (+tulosalue/yksikkö, kts. kommentit)	Ei muutoksia	Kl. fysiologia ja isotooppi-lääketiede, kl. neurofysiologia (+ kl. radiologia ja patologia - yksi vastuualue)
Pohjois-Karjalan	168 329	Itsenäinen liikelaitoskuntayhtymä		Osa ISLABia
KYS erva	815 093			
Pohjois-Pohjanmaan	407 160	Itsenäinen ***) liikelaitoskuntayhtymä	Eri vaihtoehtojen selvittäminen, mm. yhtiöittäminen	Osa Nordlabia (suunnitelmia yhdistää puuttuvat tk-laboratoriot 2017-20 Lapissa ja P-P:lla)
Kainuun	75 324	Itsenäinen liikelaitoskuntayhtymä		Osa Nordlabia
Keski-Pohjanmaan	78 608	Itsenäinen liikelaitoskuntayhtymä		Osa Nordlabia
Lapin	117 789	Itsenäinen liikelaitoskuntayhtymä		Osa Nordlabia
Länsi-Pohjan	63 069	Itsenäinen liikelaitoskuntayhtymä		Osa Nordlabia
OYS erva	741 950			Isotooppi-, knf-, patologia- ja kuvantamistutkimukset shp:n oma toiminta
Manner-Suomi	5 458 325			